

Rakkohauruyhteisöt

Kallio- ja kivikkopohjien sademetsä

Rakkohauruyhteisöt ovat Itämeren alueella yleinen kallio- ja kivikkopohjien luontotyyppi. Rakkohaurukasvustot ovat monivuotisia, ja ne tarjoavat kiinnittymisalustan sekä lisääntymis- ja suojapaikkoja lukuisille lajeille. Tästä syystä rakkohauru on yksi Itämeren avainlajeista, ja lajien määrä rakkohauruvyöhykkeessä on moninkertainen verrattuna esimerkiksi yksivuotisten rihmalevien muodostamiin yhteisöihin. Rakkohaurua esiintyy yleisimmin 0,5–5 metrin ja parhaimmillaan jopa 10 metrin syvyydellä.

Tyypillisesti rakkohauruyhteisöön kuuluu useita rihmalevälajeja, joista osa kasvaa rakkohaurun pinnalle kiinnittyneenä. Rakkohaurujen päällä voi elää sinisimpukka ja merirokko. Rakkohauruyhteisöt ovat tärkeitä elinympäristöjä monille selkärangattomille ja useat kalalajit sekä niiden poikaset viihtyvät rakkohaurun seassa.

Rakkohauru vaatii 3–4 promillen suolapitoisuuden lisääntyäkseen suvullisesti. Esiintymisalueen ääriosaissa rakkohaurut lisääntyvät myös suvuttomasti paloittumalla. Rakkohaurun esiintymisen itäraja kulkee Suomenlahdessa Seiskarin ja Koiviston tienoilla ja pohjoisraja Merenkurkun pohjoisosissa. Suolapitoisuuden ohella rakkohauruvyöhykkeen esiintymistä säätelevät veden kirkkaus, ravinteisuus ja päällyskasvuston määrä. Myös rannan avoimuus ja jääpeitteen paksuus vaikuttavat rakkohauruvyöhykkeen esiintymiseen.

Rannalle ajautuneet rakkohaurut muodostavat joillekin rannoille valjeja, jotka ovat merenrannan oma erityinen luontotyyppinsä. Hajoava rakkohauru on ravinteikas kasvualusta, jolla kasvaa monilajinen, tyypillisesti yksivuotinen

kasvillisuus. Valleissa elää runsaasti selkärangattomia eläimiä, jotka ovat tärkeää ravintoa erityisesti kahlaajille.

Itämeren tilasta on huolehdittava

Rakkohauruyhteisöjen levinneisyys on vaihdellut voimakkaasti Suomen rannikolla 1970-luvulta lähtien. Joiltakin alueilta rakkohauru on hävinnyt kokonaan, ja jäljellä olevien kasvustojen laatu on monin paikoin heikentynyt. Paikoin rakkohauru on palannut entisille elinalueille veden laadun parannuttua. Rakkohaurun kuntoa ja siinä elävän lajiston monimuotoisuutta uhkaa ennen kaikkea Itämeren rehevöityminen. Rehevöityminen aiheuttaa muun muassa veden sammenemista, päällyskasvustoina viihtyvien rihmalevien runsastumisen sekä irtonaisen sedimentoituvan aineksen kertymistä kovalle pohjille, jolloin monivuotisten rakkohaurujen kasvu estyy. Lisäksi ilmastonmuutoksen on ennustettu vähentävän pohjoisen Itämeren suolapitoisuutta ja kiihdyttävän rehevöitymistä, joka entisestään heikentää rakkohaurun elinmahdollisuuksia.

Rakkohauruvaltaisia pohjia ja muita rehevöitymisestä kärsiviä luontotyypejä suojellaan maalla toteutettavin toimin. Merkittävin keino on maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen. Myös yhdyskuntajätevesiä sekä haja-asutuksen jätevesien paremmalle puhdistukselle on edelleen tarvetta.

Tietoa hyvästä jätevesien käsittelystä löytyy sivulta www.ymparisto.fi/hajajatevesi ja maatalouden ravinnekuormituksen vähentämisestä sivulta www.itameripor-taali.fi.

Kuva: Anita Mäkinen